

Stampvol klassiekers

De nieuwe, uiterst compacte Roland Jupiter-Xm keyboardsynth zit stampvol befaamde Roland sounds. Hieronder lees je wat ie allemaal kan en hoe ie klinkt.

door **Dan Goldman**
redactie@interface.nl

De laatste Roland synths die de naam 'Jupiter' droegen, waren de Jupiter-50 en -80 uit 2011. Hoewel ze destijds niet heel enthousiast werden ontvangen, was ik er zelf een groot fan van. Nu gebruikt Roland de naam opnieuw, en wederom voor een volledig digitale machine. Voor sommigen is de naam Jupiter onverbreekbaar verbonden met analoge techniek, maar ik heb er geen moeite mee dat Roland dit label op digitale producten

plakt. In plaats van terug te verlangen naar het analoge origineel is het zinvoller om te accepteren waar deze nieuwe Jupiter voor staat: een zeer compacte, goed uitgeruste 'best of Roland' keyboardsynth. Behalve de Xm is er ook de grotere Jupiter-X, maar die komt later pas uit. Dit is in essentie hetzelfde apparaat, maar dan met een 5-octaafs keyboard met aftertouch en meer bedieningsknoppen.

Tank

De Jupiter-Xm is zo solide als een tank en heeft een zwarte metalen kast met aluminium

INTERFACE XTRA

- korte introductie
- handleiding

zijpanelen. De schakelaars voelen lekker aan en de draaiknoppen hebben stevige metalen schachten. Net als de Jupiter-8 is de Xm voorzien van de kenmerkende oranje strepen, en dat ziet er erg mooi uit. Het toetsenbord heeft drie octaven en maakt gebruik van slim keys, zoals we die ook op de Korg Minilogue en MS20 tegenkomen. De toetsen hebben hier een wat langere slag en bieden ook wat meer weerstand, waardoor ze prettig spelen. Kortom, ondanks de wat kleinere toetsen voelt het klavier erg lekker aan.

Het toetsenbord is wel aanslaggevoelig,

maar heeft geen aftertouch. Jammer, want dat zou in combinatie met de power van de synth-engine geweldig zijn. Gelukkig reageert de synth wel op aftertouch via midi. Een extra octaaf erbij zou leuk zijn, maar dan was de Xm niet compact meer geweest. Trouwens, behalve met een voedingsadapter kun je de Xm ook met acht AA-batterijen gebruiken. Ook zijn er twee heel behoorlijke bluetooth-speakers ingebouwd, dus je kunt overal muziek maken. Verder zijn er natuurlijk pitch- en modwheels, en een mini-jack hoofdtelefoon-aansluiting op het bovenpaneel.

Legendarisch

Linksboven op het bedieningspaneel zit de volumeknop, met daaronder twee faders en drie schakelaars die je allemaal kunt toewijzen

info

- Richtprijs incl: € 1.500,-
- Distributie: Roland Central Europe
- Internet: www.rolandce.com
www.roland.com

Je krijgt zowat alle analoge en pcm Roland classics in één soundengine!

aan functies in de mod/scene-matrix. Rechts daarvan vind je de nieuwe L-Arpeggio multipart arpeggiator met kunstmatige intelligentie. Dan komen we bij de oscillatorafdeling, met Type-, Pitch-, Level- en Mod-draaiknoppen en Ring-, Sync- en Mod-schakelaars. Daaronder zit de afdeling lfo met een knop voor Type (golfvorm), Rate, Fade Time en Depth. Nadat de Lfo2-switch is ingedrukt, bedienen deze knoppen een tweede lfo, als die tenminste aanwezig is in de gekozen engine. Met de lfo's kun je Pitch, Filter en Amp moduleren en ze aan het Mod Wheel toewijzen.

Onder de lfo zitten knoppen voor Transpose

en Octave-Up/Down. In het midden kom je een helder lcd-scherm tegen waarin je parameters ziet die geen knop op het paneel hebben. Dat betekent wel flink wat geblader door menu's, want er valt heel wat in te stellen. Het klikken gaat best redelijk met de vier cursorknoppen, maar je zult ze vermoedelijk erg veel moeten gebruiken, ook omdat er momenteel geen software editor is. Anderzijds zijn er zo veel uitstekende presets dat je wellicht geen behoefte hebt om in de menu's te duiken.

We gaan verder met het gemodelde 'vintage' filter, met regelaars voor Type, Cutoff, >>

Resonance, Key Follow en keuze uit drie vintage-varianties: R (Roland), M (Moog) en S (Sequential). Dat betekent heel veel klankkarakters dankzij de keuze tussen drie legendarische merken. Onder het filter zit de Envelope-sectie met adsr-envelope en regelaars voor Depth, en toewijzing aan Pitch, Filter en Amp, of alle drie. Helemaal rechts vind je Effects, en daarvan zijn er heel wat. Zo'n negentig kennen we al van de JD-XA, maar er zijn ook nieuwe bij gekomen, zoals Juno-106, JX en CE-1 chorus, MXR Phase 100, Fattener en Minimoog-filter. Behalve die multi-fx is er ook een analoge klinkende Drive, en kun je het level van de mix-effects Reverb, Chorus en Delay regelen en de delay-tijd bepalen.

Kortom, zo'n beetje alles wat je mag verwachten is direct beschikbaar op het frontpaneel. Handig is dat als je Shift indrukt en een regelaar verdraait, de betreffende editpagina in het display verschijnt. Bij OS 1.01 op onze testmachine was het soms niet duidelijk welke pagina actief was of wat er precies ingesteld werd als je aan een knop draaide. Ongetwijfeld zal dit met een komende update gecorrigeerd worden. Er is overigens geen knop voor portamento; daarvoor moet je in de menu's duiken. Wel kun je portamento eenvoudig koppelen aan een van de toewijsbare sliders.

Zen

De opzet van de Xm bestaat uit Scenes (snapshot van alle instellingen op het bedieningspaneel), Zones (keyboard range, splits, midi-info, et cetera), Parts (maximaal vijf midiparts plus een drum part) en Tones (een

sound). Het laagste niveau zijn de Partials; oscillators waarvan er vier in een Tone zitten. De Xm maakt gebruik van Roland's nieuwe Zen-Core soundengine, die ook in de nieuwe Fantom en de MC-707 zit. In dit geval wordt er gebruik gemaakt van een 'Model Bank' voor analoge modeling in combinatie met sample playback. De modeling is niet de ACB uit de Boutique range, maar niettemin krijg je uitstekende emulaties van alle klassieke analoge Roland machines plus de XV/pcm-sounds uit de XV-5080, de AX-Edge keytar, prachtige RD piano's en een kristalheldere vocoder. Er zijn momenteel vier analoge modellen: Jupiter-8, Juno-106, JX-8P en SH-101. Deze zijn boven de Part Select-knoppen gemarkeerd met een sticker. In totaal zijn er acht slots voor verschillende modellen, dus dat betekent dat we in de toekomst ook andere modellen kunnen verwachten.

Hoewel de gebruikte modeling iets minder diepgaand is dan bij ACB, klinkt deze toch heel overtuigend. Je hoort het karakter van het origineel duidelijk doorkomen. Je voelt bijna de warmte en definitie van deze sounds, en met parameters als Condition kun je nog meer vintage analogo gevoel toevoegen. Ook de pcm-afdeling is heel overtuigend.

Zo'n beetje alles wat je mag verwachten, is direct beschikbaar op het frontpaneel

specificaties

- Zen-Core audio-engine met diverse modeling generators
- 37 aanslaggevoelige toetsen
- pb-wiel, mod-wiel, 5 toewijsbare sliders
- 5 parts (waarvan 1 drums)
- 4.000 presets, 256 usermemories, 90 drumkits
- 90 multi-fx, reverb, chorus, delay, eq, compressor
- 5x arpeggiator
- 128x64 display
- ingebouwde 2-weg speakers
- 2x hoofdtelefoonaansluiting
- stereo main-out (jack/xlr)
- mic-input (jack/xlr)
- aux-in (mini-jack)
- midi-in/out
- usb-computer (audio en midi)
- usb-memory port
- connectors voor hold- en controlpedaal
- voeding via meegeleverde adapter of batterijen
- afmetingen (bxdxh): 576x308x93mm
- gewicht: 4,4kg

het oordeel

- + veel modellen van Roland klassiekers
- + prima speelhulpen en bediening
- complexe menustructuur
- geen stepsequencer

Dankzij de hoge resolutie van de knoppen met 1.024 in plaats van de gebruikelijk 127 stappen, kun je moeiteloos de exact gewenste waarde instellen. Ook erg fijn is de hoge polyfonie van de soundengine: maar liefst 256 noten, waarbij een maximum van 32 noten voor de analoge modellen geldt. Bij de afdeling pcm vind je de complete soundcollectie van de XV-5080 met nieuwe features als pcm-sync. Daarnaast zijn er nieuwere klanken uit de AX-Edge keytar, de klassieke Roland drummachines en uitstekende akoestische drumkits. Kortom, je krijgt zowat alle analoge en pcm Roland classics in één soundengine!

Onhebbelijkheden

Mijn grootste probleem met de Jupiter-Xm is dat het editen op zo'n klein schermje niet heel prettig is. Verder reageren de parameters in dit vroege OS niet altijd op de manier die je zou verwachten. Zo lukte het mij aanvankelijk niet om de cutoff van alle partials/parts tegelijkertijd te veranderen. Gelukkig kun je de assignable sliders en buttons wel toewijzen aan Scene Cutoff. Met de rij van zestien verlichte knoppen boven het klavier kun je scenes en categorieën direct selecteren. Als je ze samen met de Function-knop gebruikt, is het ook mogelijk om parts en oscillators te selecteren en aan of uit te zetten. Dezelfde knoppen worden gebruikt om modellen te kiezen en als steps voor de I-Arp. Omdat ze echter allemaal wit zijn, zorgt dat soms voor verwarring.

Conclusie

De Jupiter-Xm is een machine waar je echt van gaat houden, ondanks een paar onhebbelijkheden die vast met een update verholpen zullen worden. Eigenlijk is het gewoon een 'Best of'-emulatie van analoge en pcm Roland instrumenten in een compacte keyboardsynth. Er schuilt behoorlijk veel power in de Xm. Hij produceert authentieke versies van Roland's klassieke analoge synths, heeft een prima vocoder, biedt alle standaard sounds, heeft genoeg aansluitingen, werkt op batterijen, heeft ingebouwde speakers, een usb-audio-interface, is stevig gebouwd en klinkt fantastisch. Hij is echter niet goedkoop, er ontbreekt een echte sequencer en soms raak je het spoor bijster in de menu's. Maar als je op zoek bent naar een synth met alle 'Best of Roland' sounds, die je eenvoudig mee kunt nemen en die zowat alle soorten sounds overtuigend kan leveren, dan is de Jupiter-Xm een unieke en uiterst aantrekkelijke machine! ■

Scherm. Centraal punt voor edits en weergave van presetnamen. Geeft de verandering van parameterwaarde aan als je een knop verdraait.

Klavier en knoppen. Om de Xm compact te houden, koos Roland voor een compact 3-octaafs klavier met velocity.

Models. Standaard krijg je analoge modellen van de Jupiter-8, JX-8P, SH-101 en Juno-106. Daarnaast zijn er talloze sounds uit de XV-5080, RD piano's en drumkits gebaseerd op samples.

Performance Modes. Split, layer, mono, poly: alle denkbare set-ups zijn mogelijk.

I-Arpeggio, effecten en aansluitingen

Aangezien de Xm momenteel geen sequencer heeft – mogelijk dat die nog met een update komt – moeten we het voorlopig doen met de I-Arpeggio. Deze intelligente arpeggiator voegt multipart layers toe aan melodieën en beats, afhankelijk van wat je op het klavier speelt. Dat werkt uitstekend en levert vaak inspiratie voor nieuwe ideeën. De output wordt zelfs verstuurd via meerdere midikanalen. Je kunt de I-Arp ook programmeren via een (wat verwarrende) multitrack grid interface en de zestien stappenknoppen. Niettemin zou het fijn zijn als Roland een echte stepsequencer zou toevoegen. De benodigde knoppen zijn al aanwezig en met een sequencer wordt de Jupiter-Xm een stuk aantrekkelijker. Als effecten krijg je reverb, delay, chorus en drive, die voor een complete scene worden gebruikt, en een MFX-slot waarvoor je een van de negentig multi-effecten kunt kiezen. Voor alle effecten is er een levelknop op het bedieningspaneel. Op het gebied van aansluitingen is de Jupiter-Xm ruim voorzien: gebalanceerde xlr-outs, jack-outs, bluetooth (je kunt de speakers met elk bluetooth-apparaat gebruiken), usb voor uitwisseling van audio (vijf parts) met een computer, usb voor opslag (zoals een usb-stick), een microfooninput voor de vocoder, aux-in, midi-in/out en connectors voor control/sustain-pedalen.